

4. Повідомлення НБУ щодо запровадження додаткових заходів для запобігання непродуктивному відтоку капіталу. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-zaprovadjuje-dodatkovi-zahodi-dlya-zapobigan-nya-neproduktivnomu-vidtoku-kapitalu>

Ключові слова: віртуальні активи, криптовалюта, заходи правового регулювання, обіг активів.

Key words: virtual assets, cryptocurrency, legal regulation measures, asset turnover.

КЛИМЕНКО ОЛЕКСАНДР ВІТАЛІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права та процесу*

ДО ПИТАННЯ ПРО ОЦІНОЧНІ КАТЕГОРІЇ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Оціночне поняття – це категорія, що недостатньо точно визначена або зовсім не визначена законодавцем або теорією права, та яка уточняється уповноваженим органом або його посадовою особою під час її правозастосування. Разом з тим, у практичному середовищі можна побачити уточнення суттєвих ознак та зміст, що містить оціночне поняття, внаслідок чого звужується або розширюється обсяг застосування цього терміну. Варто також відзначити, що багато вчених намагались визначити дефініцію «оціночне поняття», але до спільної думки так і не дійшли.

Розуміння оціночних норм необхідне, адже вони становлять основу інституту антимонопольного регулювання. Звичайна чітко визначена правова норма не може передбачити усього різноманіття можливих ринкових ситуацій. Застосовуючи такі поняття, законодавець намагається врегулювати весь масив відносин, у тому числі нестандартні ситуації, які виникають у господарській діяльності.

Відповідно такий підхід до правового регулювання має свої переваги та недоліки. До переваг слід віднести те, що в ідеальних умовах можливість варіативної поведінки уповноважених органів є більш широкою, що залежить від правосвідомості суб'єкта правозастосування та дає йому можливість здійснювати регулювання керуючись конкретними обставинами справи, ситуацією на ринку, соціально-економічним станом в державі тощо.

Недоліком можна визначити те, що використання оціночних понять без встановлення чітких критеріїв може бути підставою отримання посадовими особами, зокрема Антимонопольного комітету України (далі – АМКУ) неправомірної вигоди при прийнятті рішень

щодо надання дозволу на узгоджені дії, концентрацію, вирішення справ про правопорушення щодо економічної конкуренції тощо.

До оціночних понять у антимонопольному конкурентному законодавстві України вчені відносять «суттєве обмеження конкуренції», «позитивний ефект для суспільних інтересів», «тривалий період», «об'єктивно виправдані причини», «загроза системі ринкової економіки», «відчутний вплив на умови конкуренції», також мова йде про ті випадки, коли АМКУ виносить рішення щодо правопорушення, яке «може призвести» до певних наслідків. При цьому, до зазначеної категорії можна віднести і дискреційні повноваження, такі як визначення розміру штрафу.

Так, «суттєве обмеження конкуренції» потребує більш чіткого визначення, наприклад, для суб'єктів господарювання, для того, щоб останні мали можливість запобігти вчинення правопорушення (зловживання монополією (домінуючим) становищем, антиконкурентні узгоджені дії передбачають як наслідок суттєве обмеження конкуренції); отримати дозвіл на концентрацію (сторони концентрації зобов'язані утримуватись від дій, що обмежують конкуренцію), але для цього їм необхідна визначеність цього поняття з боку практичного правозастосування.

Таким чином, у своїх роз'ясненнях АМКУ надав чітку формулу оцінки рівнів ринкової концентрації. На жаль, навіть посилаючись на зміну індекса Герфіндала-Гіршмана, про який йдеться у роз'ясненні, суб'єкти господарювання не можуть довести, що концентрація не вплине на конкуренцію на ринку [1]. Зважаючи на це, ми вважаємо, що це поняття все ще є недостатньо розкритим.

Разом з тим, слід погодитись з думкою Валітова С. С. щодо категорії «позитивний ефект для суспільних інтересів», зокрема, необхідністю її додаткового обґрунтування для отримання дозволу на концентрацію. За наявності ознак монополізації певного товарного ринку або істотного обмеження конкуренції на всьому ринку до економічного обґрунтування розробляється бізнес-план на середньостроковий період розвитку суб'єкта господарювання на цьому ринку, оцінка негативного ефекту від обмеження конкуренції і позитивного ефекту для суспільних інтересів за рахунок вдосконалення виробництва, технічного й економічного розвитку, раціоналізації виробництва, оптимізації імпорту-експорту [2, с. 230].

Щодо визначення розміру штрафів, які законодавцем детально не врегульовано, то АМКУ видано роз'яснення, якими конкретизовано певні розміри грошових стягнень [3].

При цьому, як вбачається з практичної точки зору, штрафи АМКУ не завжди мають своєю метою саме врегулювати ринок чи підтримати конкуренцію на ньому. Прикладом цього може слугувати справа «Санофі – АМКУ», де на ТОВ «Санофі-Авентіс Україна» було накладено грошове стягнення (штраф): угоди про постачання лікарських засобів спочатку були розцінені Комітетом у попередніх висновках як «узгоджені дії, які призвели до обмеження конкуренції», але згодом за

результатами проведення розгляду були перекваліфіковані на такі, що «можуть призвести до обмеження конкуренції». Тобто, формулювання «можуть призвести» застосовано у рішенні прийнятому в кінці 2017 року щодо подій які відбулись у 2011 році, що викликає сумніви щодо того, чи дійсно була ця ймовірність обмеження конкуренції, якщо негативних наслідків для останньої не було виявлено протягом 6-ти років після вчинення відповідних дій [4].

У даному конкретному випадку, рішення АМКУ завдало значної шкоди розвитку здорової економічної конкуренції та репутації України як держави з передбачуваним регуляторним середовищем.

Отже, з приводу оціночних понять слід відзначити, що необхідно зважати на практику правозастосування АМКУ, судову практику, яка склалася для їх правильного розуміння. Роз'яснення, які надає комітет, грають важливу роль як для вітчизняних, так і іноземних компаній для розуміння того, наскільки сформовано стабільне і гарантоване конкурентне середовище у різних економічних галузях України.

Необхідно також зазначити, що оціночні поняття грають вирішальну роль для досягнення антимонопольним конкурентним законодавством своїх цілей. Обмеження монополізму, підвищення рівня конкуренції можливе тільки з використанням оціночних понять у зв'язку з динамічністю ринкових умов, варіативністю поведінки суб'єктів господарювання. Це вимагає від АМКУ гнучкості у прийнятті рішень, вміння визначення релевантного ринку, збору та аналізу показників. При цьому, слід пам'ятати, що відсутність правової визначеності оціночних понять може призвести до певних негативних юридичних наслідків, які, зокрема, наведені у прикладі категорії «суттєвого обмеження конкуренції», а тому, вважаємо за потрібне, у більшій мірі визначити чіткій перелік ознак та зміст наведених вище понятійних категорій, опираючись на їх практичне правозастосування та використовувати подібний підхід для інших неврегульованих дефініцій антимонопольного конкурентного законодавства України.

Список використаних джерел:

1. Про надання Рекомендаційних роз'яснень щодо порядку застосування частини першої статті 25 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (щодо оцінки горизонтальних концентрацій): Рекомендаційні роз'яснення АМКУ від 27.12.2016 № 49-pp. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v49pp226-16> (дата звернення: 03.06.2022).
2. Валітов С. С. Конкурентне право України. Навчальний посібник. К. : Юрінком Інтер, 2006. 432 с.
3. Рекомендаційні роз'яснення щодо застосування положень частин другої, п'ятої та шостої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», частин першої та другої статті 21 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції»: Рекомендаційні роз'яснення АМКУ від 09.08.2016 № 39-pp. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/121390> (дата звернення: 03.06.2022).

4. Желтухін Є. АМКУ та фармринок: тиск чи захист?. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/antimonopolne-konkurentne-pravo/amku-ta-farmrinok-tisk-chi-zahist.html> (дата звернення: 03.06.2022).

Ключові слова: оціночне поняття, дискреційні повноваження, антимонопольне конкурентне законодавство, ринкова концентрація, монопольне становище, господарська діяльність.

Key words: valuation concept, discretionary powers, antitrust competition law, market concentration, monopoly position, economic activity.

ГУЛЬКО ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права та процесу*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ДОГОВОРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Перш ніж визначитись з особливостями виконання корпоративного договору, необхідно визначити його предмет. Стосовно предмета договору варто звернути увагу на законодавчо закріплене поняття корпоративного договору, що встановлено ст. 7 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [1]. Відповідно до даного положення, договір, за яким учасники товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації (далі – корпоративний договір), є безвідплатним і вчиняється в письмовій формі.

Відтак, для належного виконання умов корпоративного договору в ньому має бути чітко зафіксована модель поведінки учасника, який буде здійснювати це корпоративне право чи виконувати обов'язок.

Враховуючи зазначене, корпоративний договір може передбачати здійснення фактичних дій (коли дії учасника товариства не спрямовані на виникнення, зміну або припинення у нього прав та обов'язків, наприклад, присутність учасника на засіданні загальних зборів без участі у голосуванні) або юридичних (коли внаслідок дій учасника товариства у нього виникають, змінюються або припиняються права та обов'язки, наприклад, участь у прийнятті рішень загальними зборами), кожна з яких вважатиметься належним виконанням, якщо це передбачено угодою.

Іншим не менш важливим етапом виконання корпоративного договору є забезпечення виконання встановлених зобов'язань сторонами з метою повного та неухильного вчинення учасником правовідносин (або утримання від їх вчинення) тих дій, що передбачені угодою для належного її виконання.